

BISSCHOPPENCONFERENTIE VAN BELGIË
Guimardstraat 1 – B-1040 Brussel

+32 (0)2 507 05 93 • ce.belgica@interdio.be

CONFÉRENCE DES ÉVÊQUES DE BELGIQUE
rue Guimard 1 – B-1040 Bruxelles

STICHTING DIGNITY POSITIEF OVER AFGELEGDE WEG IN STRIJD TEGEN SEKSUEEL MISBRUIK IN DE BELGISCHE KERK

26/01/2024 – Deze voormiddag hoorde de commissie die zich in het Vlaams Parlement buigt over de aanpak van seksueel misbruik in onder meer de Kerk, professor en klinisch psycholoog Manu Keirse, advocaat Vincent Coigniez en Herman Cosijns, voormalig secretaris-generaal van de Bisschoppenconferentie van België.

In opvolging van de bijzondere parlementaire commissie van 2010-2011 over seksueel misbruik in de Kerk, waren zij nauw betrokken bij de oprichting en werking van de Arbitragecommissie. Daar konden slachtoffers van voor Justitie verjaarde feiten, alsnog worden gehoord, erkend en een materiële tegemoetkoming krijgen.

Omvattend beleid van strijd tegen seksueel misbruik in de Belgische Kerk

Professor Manu Keirse, voorzitter van Dignity, de stichting die namens de Belgische Bisschoppenconferentie als centraal aanspreekpunt functioneert voor de slachtoffers, onderstreepte in zijn betoog **hoe verontwaardigd hij blijft bij elke nieuwe misbruikklacht**. Net daarom aanvaardde hij destijds de opdracht van de bisschoppen toen zij, in opvolging van de parlementaire commissie van 2010-2011, een alomvattend beleid rond de strijd tegen seksueel misbruik wensten uit te bouwen. Wat vervolgens concreet gebeurde op basis van uitgebreid overleg en veelvuldige gesprekken met slachtoffers, hun naasten, met deskundigen alsook van beschikbare studies en expertise van wat toen daarover ook in het buitenland bekend was.

Krachtlijnen van dit beleid zijn: **geen parallelle maar volwaardige Justitie** voor zover dit kan, naast **erkenning en herstel voor wie niet meer bij Justitie terechtkunnen**; een **duidelijke oproep om de stilte te doorbreken naar slachtoffers, naasten en anderen die van het misbruik op de hoogte zijn**; **voluit en resoluut de kant kiezen van het slachtoffer** waarbij die laatste de regierol voor de herstelvorm zelf in handen heeft; een **rechtmatige maar kordate aanpak van de daders of plegers**; een **doortastend preventiebeleid voor de toekomst**; een **jaarlijkse, transparante communicatie over het aantal, de aard en de inhoud van de misbruikmeldingen**.

Alle goede initiatieven en maatregelen ten spijt, moeten de sprekers vaststellen dat er bij sommige slachtoffers nog veel onvrede heerst, zowel over de werking van de arbitrage, als over de kerkelijke opvangpunten. Volgens professor Keirse is het dan ook **volledig begrijpelijk dat het trauma, na een aanvankelijke tevredenheid over de uiteindelijke erkenning na zoveel jaren, niet is uitgewist en weer in alle hevigheid kan opsteken**. Wat de kritiek op de toegekende bedragen betreft, onderstreepte Keirse dat **een financiële tegemoetkoming nooit kan gelijkstaan aan een schadevergoeding, maar eerder een symbolische bevestiging is voor de erkenning van de morele aansprakelijkheid**. In geval van misbruik van verjaarde feiten is het immers zeer moeilijk of onmogelijk om de emotionele en psychische schade vast te stellen en een oorzakelijk verband aan te tonen tussen feiten uit het verre verleden.

Professor Keirse eindigde met **een aantal adviezen aan de parlementaire commissie.**

1. In alle organisaties die met kinderen of minderjarigen werken moeten **'waarschuwingslichten' (alarmsignalen of sensoren) aanwezig of ingebouwd zijn.** Misbruik kan namelijk lang onder de radar blijven.
2. Nood aan **educatieve programma's** die kinderen en minderjarigen alert maken voor en **weerbaar maken tegen inbreuken op de integriteit.**
3. Nood aan **een landelijk meldpunt voor elke vorm van grensoverschrijdend gedrag,** dat zelf ook de nodige contacten legt voor verdere aanpak en begeleiding en adequaat doorverwijst.
4. **Een aanklappend en sluitend Europees beleid inzake preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag.**
5. **De structuur en de werking van de Wereldkerk moet fundamenteel veranderen en blijven evolueren,** in het bijzonder hoe met (pastorale) machtsstructuren binnen het instituut wordt omgegaan.
6. **Voor de overlevers van kerkelijk misbruik moet al het mogelijke gedaan worden om onrecht uit het verleden om te zetten in recht voor de toekomst.** Met, na de dadingen, als eerste stap nu: terugbetaling van psychotherapeutische begeleiding zo lang dat nodig is; de oprichting en verdere uitwerking van zelfhulpgroepen en vormen van herinneringseducatie.

Arbitragecommissie: onafhankelijk en laagdrempelig

Advocaat Vincent Coigniez was bij het Centrum voor Arbitrage (in 2012 en 2017) betrokken als raadsman van Dignity. In zijn tussenkomst schetste hij **hoe de Arbitragecommissie werd opgericht door een onafhankelijke, pluralistische commissie, begeleid door een Wetenschappelijk Comité en een opvolgingscommissie.** 628 aanvragen werden ingediend waarvan 507 ontvankelijk werden verklaard. 504 leidden tot een verzoening en drie tot een arbitrale beslissing. **De meeste slachtoffers waren positief over de procedure.**

Meester Coigniez onderstreepte dat het arbitragereglement bewijsregels invoerde die **heel gunstig waren voor het slachtoffer en dat Dignity aan dit criterium een nog soepeler interpretatie gaf door de feiten meteen als waar te aanvaarden.** Het Arbitragereglement **werkte bovendien met heldere categorieën waardoor het slachtoffer geen stukken, facturen of andere bewijzen moest voorleggen.**

Tevens werd gekozen voor **een zo eenvoudig mogelijke administratieve procedure.** Daarom richtten de Belgische bisschoppen één stichting, Dignity, op die voor de slachtoffers als centraal aanspreekpunt functioneert, kan antwoorden op de vragen van het Centrum voor Arbitrage, de bevoegdheid heeft om dadingen te sluiten of procedures te voeren voor het scheidsgerecht.

Dignity heeft nooit één voorstel van de arbiters afgewezen of betwist, noch de categorie, noch het bedrag. De bewering dat de Bisschoppen(conferentie) onredelijk lage voorstellen aan de slachtoffers deed of "afpingelde van de bedragen" is aldus Vincent Coigniez een pertinente onwaarheid. In alle gevallen verklaarde Dignity zich bereid te willen verzoenen op basis van het voorstel van de arbiters. De bewering dat dadingen de slachtoffers een zwijgplicht zou opleggen, is ook uit de lucht gegrepen, aldus meester Coigniez.

628 meldingen bij Arbitrage, 507 tegemoetkomingen

Mgr. Herman Cosijns gaf op zijn beurt meer cijferdetails over de 628 meldingen bij de Arbitragecommissie (naast de 686 meldingen bij de kerkelijke opvangpunten): in totaal waren ze afkomstig van 493 mannen en 135 vrouwen, waarvan 449 Nederlandstalige, 178 Franstalige en 1 Duitstalige, hoofdzakelijk van melders die op dat ogenblik tussen de 50 en de 80 jaar waren. 507 slachtoffers kregen een tegemoetkoming. De anderen namen afstand van hun melding, of er was een andere verklaring: het ging bv. niet om een dader-priester of -religieus, melders overleden tijdens de procedure, kregen soms elders een vergoeding, meestal bij de opvangpunten van de Bisschoppenconferentie, of bleken uiteindelijk geen slachtoffer van seksueel misbruik. 482 aanvragers tekenden een proces-verbaal van verzoening, 22 kozen voor een 'ad hoc'-protocol dat zal uitbetaald worden als het bewijs van verjaring is toegekomen en 3 slachtoffers stapten naar arbitrage omdat zij niet akkoord gingen met het voorgestelde bedrag.

Herman Cosijns somde ook **de vele initiatieven op die de Bisschoppenconferentie sinds 2012 bijkomend heeft genomen om misbruik in een pastorale context een halt toe te roepen**. Daarbij denken we onder meer aan de oprichting van **de tien eigen meldpunten, de gedragscode** voor al wie actief is in de pastoraal (professioneel kader en vrijwilligers), de zorgvuldige **screening van kandidaat-priesters**, de **verplichte studiedagen voor alle kerkelijk benoemden** met als thema het herkennen en voorkomen van grensoverschrijdend gedrag in een pastorale relatie, en waarvan er alleen al in de acht Belgische bisdommen meer dan 60 plaatsvonden sinds 2012.

Mgr. Herman Cosijns heeft de voorbije jaren honderden slachtoffers van misbruik ontmoet en beluisterd. **Die ontmoetingen lieten een diepe en blijvende indruk na en leerden hem dat het veroorzaakte leed heel het wezen en leven van de slachtoffers diep en blijvend beïnvloedt**. Tegelijk was het volgens hem voor velen een opluchting dat de Belgische bisschoppen de feiten geloofden en hun leed, op welke wijze ook, officieel erkenden.